

Hoofdredacteur ESB
a.jolink@sdu.nl

Waardig

In een ver verleden goot mijn sloopautohandelaar zijn overgebleven motorolie altijd door de gootsteen. Zijn argument was dat “wat uit de aarde is gekomen, moet weer terug de grond in.” Waar hij zijn wijsheid vandaan haalde is onbekend maar inmiddels is men daar wat anders over gaan denken. Nadat hele generaties hun afval in de grond hebben laten lopen hebben hun kleinkinderen complete woonwijken moeten afgraven om weer op onvervuilde grond terecht te komen. Anno 2010 laat BP de olie in de Golf van Mexico ook de vrije loop en het zuiden van de Verenigde Staten heeft dit inmiddels gemerkt. Niet alleen zullen de met olie besmeurde kusten de werkgelegenheid van vissers en het toerisme beïnvloeden maar vele diersoorten zullen hier hun einde vinden. Alle pogingen van de oliemaatschappij om de oliekraan dicht te draaien hebben niet kunnen voorkomen dat het nog wel even zal duren voordat de oliestroom stopt en de vervuiling blijft doorgaan. BP heeft inmiddels aangekondigd voor de kosten te zullen opdraaien maar een ieder voelt wel aan dat dit niet te betalen zal zijn. In een niet zo heel ver verleden zijn er eerder olierampen geweest, zoals het ongeluk van de olietanker Amoco Cadiz voor de kust van Bretagne in 1978 of de dronken kapitein op de olietanker Exxon Valdez die in 1989 zijn olievoorraad voor de kust van Alaska deponeerde. In het geval van de Amoco Cadiz werd 227.000 ton olie over de kust van Bretagne verspreid met enorme vervuilingen van stranden tot gevolg. Bij de Exxon Valdez liep 30.000 ton de Golf van Alaska in met desastreuze gevolgen voor dieren en planten. In dergelijke gevallen zou men de kosten van de ramp moeten kunnen afleiden van de waarde van de natuur die verloren is gegaan, plus enige gedeerde inkomsten. Wat die waarde van de natuur is, is echter problematisch en achtervolgt de econoom al 250 jaar in de zogenaamde waardeparadox. Volgens Adam Smith was water

waardevoller dan diamanten in het geval van overleven maar hebben diamanten een hogere prijs op de markt. Naar analogie zou je kunnen zeggen dat de natuur een hogere waarde heeft dan olie maar de prijs van olie ligt hoger in de markt. In het geval van de Amoco Cadiz lijkt dit aardig te kloppen als de schadebedragen als maatgevend worden genomen. Bij de ramp in Bretagne heeft de Franse overheid de kosten voor de schoonmaak voor haar rekening genomen en later teruggevorderd bij Amoco voor ongeveer 200 miljoen dollar. Dit was een koopje vergeleken met de schadebedragen die Exxon voor de dronkenmansvaart in Alaska heeft moeten betalen. Bij de Exxon Valdez ging alleen al twee miljard dollar naar de schoonmaakkosten en een miljard naar de schade voor de “*damages to the public's natural resources*” (Fourcade, 2010).

Het waardebedrag van de publieke natuur kwam tot stand door alle Amerikanen te vragen wat het hun waard was om dit deel van Alaska te behouden. Gemiddeld kwam men uit op een bedrag van 31 dollar per inwoner, en opgeteld tot vele miljarden. Ook voor British Petroleum wacht nog een pittige rekening. Afgezien van de juridische claims die nog volgen geeft het geval van de Exxon Valdez aan dat de natuur niet alleen geeft maar ook vraagt. Indien dezelfde berekening wordt aangehouden waarbij Amerikanen mogen aangeven wat de Mississippi-delta en de stranden van Miami hen waard zijn zal er een veelvoud van het schadebedrag van Alaska uit de hoge hoed komen. Een grove schatting geeft al gauw bij een bedrag van honderd dollar de man en 300 miljoen Amerikanen dat de waarde van de natuur op zo'n dertig miljard dollar uitkomt. Voor BP is dit zo'n 12,5 procent van de inkomsten van 2009 en zeker niet onaanzienlijk, maar voor de uitgestorven vogel-, alligator- of vissenrassen lijkt het niet genoeg.

Het probleem bij dit soort ongelukjes is dat het geen ongelukjes meer zijn maar onderdelen van het productieproces. Het andere probleem is dat de kosten voor de natuur onvoldoende worden verwerkt in de prijs en we uiteindelijk met z'n allen de hoofdprijs zullen betalen. Hiermee wordt niets nieuws gezegd maar het begint wel te dringen.

In 1987 vroeg Jan Tinbergen zich in een boekwerk terecht al af: “Kunnen wij de aarde beheren?” Ik begin er onderhand aan te twijfelen.

LITERATUUR

Fourcade, M. (2010) *Cents and sensibility: economic values and the nature of “nature” in France and America*. Congresbijdrage bij het jaarlijks congres History of recent economics, Parijs.
Tinbergen, J. (1987) *Kunnen wij de aarde beheren?* Kampen: Kok Agora.